

Справа “Фукльов проти України” (Fuklev v. Ukraine)

У рішенні, ухваленому 7 червня 2005 року у справі “Фукльов проти України”, Суд постановив, що:

- було порушено ч. 1 ст. 6 Конвенції;
- було порушено ст. 13 Конвенції;
- було порушено ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику загалом 1500 євро на відшкодування моральної шкоди та судових витрат.

Обставини справи

Заявник Петро Петрович Фукльов є громадянином України, народився 1935 року і проживає у м. Бердянську.

У лютому 1998 року у справі заявника було ухвалено рішення про стягнення заборгованої йому заробітної плати у розмірі 2 080 грн. Відповідачем у справі було акціонерне товариство, на підприємстві якого заявник працював (завод з виробництва цегли “Іскра”). На роботу у товариство заявник влаштувався у грудні 1996 року, звільнився у листопаді 1997 року.

У справі було розпочато виконавче провадження. Втім упродовж понад чотирьох років судові рішення на користь заявника взагалі не виконувались.

Лише у вересні 2002 року відбулось часткове виконання рішення. Ліквідаційною комісією у справі підприємства-боржника заявнику було виплачено 1000 гривень.

Зміст рішення Суду

Посилаючись на ч. 1 ст. 6 Конвенції, заявник стверджував, що державні органи не спромоглися забезпечити виконання рішення у його справі у належний строк. Він також скаржився на порушення ст. 13 Конвенції та ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Уряд, зі свого боку, наполягав на тому, що рішення суду на користь заявника не було виконане у повному обсязі саме через бездіяльність приватної компанії.

Суд вказав, що затримка у виконанні рішення суду може бути виправдана лише у виняткових обставинах. Втім у будь-якому разі вона не повинна порушувати сутність права, яке захищається ч. 1 ст. 6 Конвенції.

Окрім того, Суд вважає, що держава має позитивне зобов’язання організувати систему виконання судових рішень таким чином, аби вона була ефективною і на рівні законодавства, і на практиці, а також містила гарантії виконання рішень без зволікань.

Суд погодився з висновком національного суду стосовно того, що мала місце бездіяльність з боку виконавчої служби, а також не було забезпечено ефективного контролю над виконанням рішення ліквідаційною комісією у справі про банкрутство підприємства-боржника. Суд відзначив, що попри те, що національні суди і визнали відповідальність виконавчої служби за зволікання з виконанням рішення, вони не призначили заявнику жодної компенсації шкоди, заподіяної цим зволіканням.

Отож, Суд дійшов висновку, що неспроможність виконавчої служби вчинити необхідні дії та забезпечити ефективний контроль за виконавчим провадженням у справі заявника впродовж понад чотирьох років є достатньою підставою для визнання порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції.

Суд також постановив, що відсутність у заявника можливості компенсувати шкоду, що була заподіяна зволіканням виконавчої служби з виконанням рішення на користь заявника, є порушенням ст. 13 Конвенції.

Суд далі розглянув скаргу заявника на порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції. Суд відзначив, що відповідно до ст. 1 Конвенції Договірні Сторони повинні

гарантувати “кожному, хто перебуває під їх юрисдикцією, права і свободи визначені ... Конвенцією”. Зобов’язання гарантувати ефективне здійснення прав, передбачених у цьому договорі, може породжувати для держави позитивні обов’язки. За відповідних обставин держава не може просто залишатись пасивною і “тоді ... стирається межа між діями та проявами її бездіяльності”.

Стосовно права, гарантованого ст. 1 Першого протоколу до Конвенції, Суд відзначив, що позитивні зобов’язання можуть передбачати обов’язок вчиняти заходи задля захисту права власності особи навіть у випадках, коли має місце юридичний спір між приватними фізичними чи юридичними особами. Це, зокрема, означає, що держави зобов’язані гарантувати дотримання усіх процедур, регламентованих законодавством щодо виконання остаточних судових рішень чи здійснення банкрутства.

Зважаючи на викладені аргументи, а також на висновок про порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції, Суд вказав, що спосіб, у який діяла виконавча служба, тривалість виконавчого провадження, а також стан непевності, у якому заявник перебував, були тими факторами, що порушили справедливий баланс, який має бути встановлений між вимогами суспільного інтересу та захистом права особи на мирне володіння своїм майном. Це означає, що держава не спромоглася забезпечити заявнику ефективне здійснення його права власності. Відтак Суд постановив, що мало місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПРН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.